

50 dichters verzameld

Nederlandstalige poëzie anno 2011

Begin deze maand vond de Vijfde Nacht van de Poëzie plaats. Niet getreurd voor wie er toen niet bij kon zijn, want er verscheen ook een bloemlezing met 50 gedichten die een mooie stand van zaken geeft van de hedendaagse Nederlandstalige poëzie.

Misschien was u wel present op één van de vorige nachten van de poëzie in de jaren '70 en '80. Naar verluidt spreken de aanwezigen van toen er nu nog steeds over.

De curator van de recentste editie, Michaël Vandebriel, stelde een bundel samen van 50 gedichten, die de toepasselijke titel *Vijfde Nacht van de Poëzie in 50 gedichten* meekreeg. Op de achterflap wordt het boek omschreven met de tagline 'De beste Nederlandstalige dichters van het moment samen in één bundel' en dat is voor één keer absoluut geen verkooppraatje.

Dichtfestijn

Het boek opent bij wijze van verantwoording met *Jazzing the words*, een inleidend hoofdstuk door Vandebriel. Hij schetst de historiek van de Nacht van de Poëzie die teruggaat naar een poëzienacht in Londen met Allen Ginsberg en co midden jaren '60. Daar pikte een enthousiaste Simon Vinkenoog het initiatief mee naar Amsterdam, waarna op 28 september 1966 Brusselse Vlamingen iets gelijkaardigs organiseerden in het Paleis voor Schone Kunsten. Tussen de 40 dichters vertoefden grote namen als Hugo Claus, Gerard Reve en Paul Snoek. Poëzie bracht toen nog de massa op de been, volgens Vandebriel te vergelijken met het succes van 'comedy' vandaag.

Op die nacht in het Paleis, dat toen nog niet Bozar heette, was ook een zekere Guido Lauwaert aanwezig. Sindsdien is die al 35 jaar actief bezig

Bezieler Guido Lauwaert (links) gaf dit jaar de fakkel door aan Michaël Vandebriel (rechts).

met het promoten van poëzie (hij is festivalorganisator, bloemlezer, criticus, theaterauteur en dichter). Hij was de drijvende kracht achter de vier vorige nachten van de poëzie en heeft nu in Michaël Vandebriel iemand gevonden aan wie hij met een gerust geweten de fakkel kan doorgeven. Nochtans geen sinecure.

De vrienden van de poëzie bestaan nog wel, getuige het item waarmee Wim Helsen enkele jaren geleden zo' succes had op televisie. Toch kan poëzie nergens ter wereld nog een publiek van meer dan vijfduizend mensen mobiliseren, aldus Vandebriel. Hij heeft van de Vijfde Nacht heel doelbewust een totaalspektakel

gemaakt, met veel entr'actes en een hoofdrol voor het spelplezier, en zo waargemaakt wat Drs. P ooit zei over één van de vorige nachten: "Het is gewoonweg cultuurhistorisch en tegelijk dorstlessend, zo'n dichtfestijn."

Op de website van het festival, www.nachtvandepezie.nl kunt u een visuele impressie krijgen van zo'n zeven minuten. Eregast van de Vijfde Nacht van de Poëzie was de Engelse dichter Michael Horovitz, één van de laatste overlevenden van de legendarische poëzienacht in de Royal Albert Hall waar Vinkenoog de mosterd haalde.

Van Nasr tot Deelder

De bloemlezing die Vandebriel samenstelde is trouwens opgedragen aan Simon Vinkenoog en opent met *Een plaatselijk heelal* van Ramsey Nasr. Geen toeval als u weet dat Vandebriel ook de motor is achter het stadsdichterschap in Antwerpen. Het gedicht van Nasr telt liefst drie bladzijden, het daaropvolgende *Zeg aan de Kinderen dat wij niet deugden* van Nolens slechts een halve pagina. Die variatie houdt Vandebriel het hele boek vol en maakt het geheel genietbaar.

Heel origineel is het fragment uit *Orakel* van Lies van Gasse dat uit tekeningen bestaat met kleine legendes. In *Te Gent* van Antoine Boute vormen de letters dan weer figuren. Nog meer visuele aantrekkingskracht biedt een derde onderdeel dat als een soort fotoalbum fungeert van de eer-

ste vier nachten. Indrukwekkend historisch beeldmateriaal.

Het nawoord, toepasselijk *Het voorspel* genoemd, mocht Guido Lauwaert voor zijn rekening nemen. Daarin vertelt de baanbreker hoe hij als 14-jarige werd gegrepen door de microbe. Verder krijgen we een overzicht van 's mans bezigheden van de afgelopen 40 jaar die veel verder reiken dan poëzie alleen. Zo zijn ook kleinkunst en folk van de partij. Lauwaert zal ongetwijfeld in de wolken geweest zijn met deze bundel en de vijfde nacht. Want één ding is zeker: het gaat goed met de poëzie in 2011.

Stefan Eraly

Vijfde Nacht van de poëzie in 50 gedichten, De Bezige Bij, 120 blz. 19,95 euro.

Reinout Verbeke mixt poëzie met muziek: Jong en origineel

Een van de opkomende talenten op de Vijfde Nacht van de Poëzie (zie elders op deze pagina) was de jonge Vlaming Reinout Verbeke. Hij bracht zopas een eerste bundel uit, *De achterkant van flatgebouwen*, aangevuld met een cd van de rockband Reinout met Nevenwerking.

Twee voor de prijs van één heet zoiets, en het geheel is groter dan de gemeenschappelijke delen. Reinout Verbeke (1981) kent u misschien wel als redacteur van het magazine Eos of van zijn artikelen in gespecialiseerde bladen als *Deus ex Machina* of *Het Liegend Konijn*. Zijn debuutbundel als dichter telt een 30-tal gedichten gegroepeerd rond zes noemers. Waarom de keuze voor die noemers is ons nog steeds niet duidelijk, maar om te genieten van deze knappe eersteling hoeven we het mysterie niet te doorgronden.

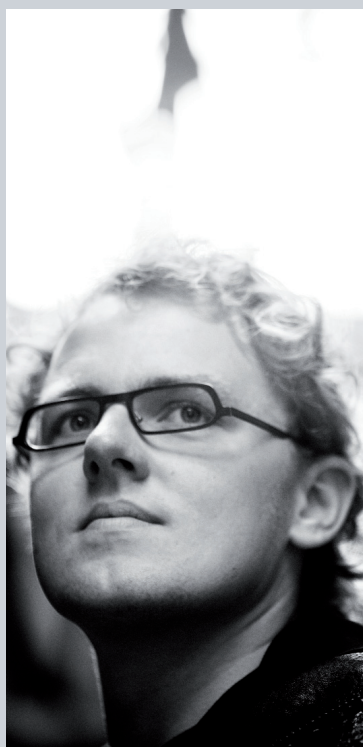
Hier en daar voelt de lezer heel duidelijk de wetenschappelijke kennis van de dichter. Toch zouden we Verbeke onte-

recht veel oneer aandoen door te spreken van een wetenschapsjournalist die aan poëzie doet. Zijn taal is erg rijk en beeldend. Wanneer hij te veel ineens in de verzen wil steken – een schoonheidsfout die elke debutant maakt – blijft de spontaneïteit heel af en toe achterwege, maar dat is slechts detailkritiek.

De man heeft echt talent, niet alleen als dichter maar ook als frontman van de rockband Reinout met Nevenwerking. De cd, ook al een debuut (met dezelfde titel als de bundel), palmde ons vanaf de eerste beluistering in. Vooral de onverwachte gitaaruit-halen trokken onmiddellijk onze aandacht. En of het er nu snel rockend of intimistisch aan toegaat, ook hier vinden we diezelfde originaliteit terug.

S.E.

Reinout Verbeke, *De achterkant van flatgebouwen*, De Bezige Bij, 56 blz., 19,95 euro. Meer info op www.reinoutverbeke.com of www.reinoutmetnevenwerking.com

Een van de opkomende talenten op de Vijfde Nacht van de Poëzie was de jonge Vlaming Reinout Verbeke.

Weemoedige dichtbundel: 'Ik maai nog zelf'

Jef Rademakers, 61 jaar, brengt een derde dichtbundel uit. Die is doortrokken van weemoed over het eindige leven, maar bevat ook humor en wat provocatie.

Op de voorkant van het boekje prijkt een diepromantisch schilderij van de 19de eeuwse Duitse schilder Christian Morgenstern; de zon gaat er onder, net zoals in de stuk voor stuk korte gedichten, verzameld onder de veelzeggende titel *Voorgoed voorbij*. De twee woorden komen van het grafscript van een andere talentvolle dichter, J.C. Bloem: "Voorbij, voorbij, o, en voorgoed voorbij."

In zijn korte voorwoord schrijft Rademakers dat hij niet naar bepaalde versvormen heeft gestreefd: "Als sommige gedichten een sonnet zijn geworden, is dat eerder toeval dan opzet." Hetzelfde zegt hij over het gebruik van rijm. Dit maakt dat de gedichten typisch zijn voor onze tijd, waarin het zingen van de poëzie niet meer is vereist.

De keuze voor een romantisch schilderij voor de omslag mag je van deze dichter verwachten: de laatste tijd komt de voormalige televisiemaker vaak in het nieuws met zijn collectie romantische Nederlandse en Vlaamse schilderijen van rond 1850. Die verzameling is in de Hermitage in Sint-Petersburg vertoond, is nu te zien in het Gemeentemuseum in Den Haag, verhuist daarna naar Museum M in Leuven om uiteindelijk naar Kleef door te reizen. Daar woonde immers de beste van al die romantische schilders, de toen zeer succesrijke B. C. Koekkoek.

De bundel *Voorgoed voorbij* is bij tijden erg aangrijpend, zoals wanneer de dichter zich herinnert hoe hij in augustus als jongetje bij zijn oma in bed mocht slapen. "Niets kon ons deren. Het enige einde dat wij vreesden, was dat van de vakantie."

Maar soms haalt wrange humor de bovenhand, bijvoorbeeld wanneer we horen dat zijn flink drinkende vader een 'omgekeerd zeemansgraf' kreeg: "Niet hij schoof in het troostrijk nat, het vocht verdween in hem."

Verder lezen we over bezoeken aan 'een buurt waar nette mannen niet geacht worden te komen' en sippelt af en toe wat provocatie door, zoals de spot met de gemakkelijke carrière van politiek correcte collega's: "Wie meedoet aan een dichtwedstrijd en fraaie verzen afscheidt over oorlog, onrecht en het lot der all-ochtonen, die wordt beloond."

Al met al hebben de gedichten een onmiskenbare Reviaanse toets. Ook dat maakt ze van deze tijd: de laatste halve eeuw is het schrijven in de Lage Landen nu eenmaal sterk beïnvloed door Reve.

De 'tussenbalans op gevorderde leeftijd' van Rademakers luidt als volgt: "Ik maai nog altijd zelf." Eindigen doet hij met de mooie regel: "Achter in de tuin wacht een schommel zwijgend op kleinkinderen."

August Mees

Jef Rademakers, *Voorgoed voorbij*, Aspekt, 72 blz., 12,50 euro.

